[2021] 11 ਐੱਸ. ਸੀ.ਆਰ 142

ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾਂ

ਬਨਾਮ

ਐੱਮ/ਐੱਸ ਐੱਸ ਐੱਲ ਉਦਯੋਗ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ

(2010 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 4353)

08 ਨਵੰਬਰ, 2021

[ਐੱਨ. ਵੀ. ਰਮਨਾ, ਸੀ. ਜੀ., ਸੂਰਿਆ ਕਾਂਤ ਅਤੇ ਹਿਮਾ ਕੋਹਲੀ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕੰਸੀਲੀਏਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996: ਐਸ. ਐਸ. 34, 37, 34 (2ਏ), 28 (3)-ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਅਵਾਰਡ-ਪੇਟੈਂਟ ਨਾਲ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ-ਤੱਥਾਂ, ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸਮਝੌਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਸਾਲ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਇਆ-ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਰਚੇ ਵਿੱਚ ਸਾਲ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਲਾਗਤ ਲਈ ਗਿਣੀ ਗਈ ਰਕਮ ਉੱਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਚਾਰਜ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸਾਲ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਾਧੂ ਰਕਮ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ-ਸਾਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਅਵਾਰਡ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ "ਅਸਿੱਧੇ ਖਰਚਿਆਂ" ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨ-ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ' ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚਿਆਂ 'ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ - ਆਯੋਜਿਤ: ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ "ਪੇਟੈਂਟ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ" ਹੋਵੇ-ਇਕੱਲੇ ਸਾਲਸੀ ਵੱਲੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ, "ਪੇਟੈਂਟ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਧਾਰ" ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 28 (3) ਦੀ ਘੋਰ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਲਸੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਅਵਾਰਡ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ - ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਪੇਟੈਂਟ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਸਰਕੂਲਰ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸਾਲ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਰਚੇ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ 'ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚਿਆਂ' ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਐਸ. ਐਸ. 34 (2ਏ), 37-ਸਾਲਸੀ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ-ਸ਼ਕਤੀ, ਜਦੋਂ ਪੇਟੈਂਟ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ-ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ

ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਟੈਂਟ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। 37 – ਆਯੋਜਿਤ: ਸ. 34(2A) ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ. ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ, ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਐਕਟ ਦਾ 37 - ਉਪ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ "ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ" - ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਐਸ. 37 ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਐੱਸ. 34(2A), ਇੱਕ ਉਪਬੰਧ ਜੋ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗਾ। 37 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 34 - ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਲਈ ਗਈ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿ ਉਸਨੇ ਐਸ. 34 ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। 37 ਜਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਆਯੋਜਿਤ: 1 ਸਾਲਸੀ ਅਤੇ ਸੁਲ੍ਹਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1996 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਾਲਸੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ "ਪੇਟੈਂਟ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ"। [ਪੈਰਾ 13] [151-ਜੀ; 152-ਏ]

ਇਹ ਇੱਕ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ 30 ਅਗਸਤ, 1979 ਦੇ ਮੂਲ ਸਮਝੌਤੇ ਅਤੇ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1992 ਦੇ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ "ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚਿਆਂ" ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਮੂਲ ਸਮਝੌਤੇ-ਧਾਰਾ 6 (ਬੀ) ਅਤੇ ਨਵਿਆਏ ਗਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 (ਬੀ) ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਸੀਃ 'ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚੇ'। ਪਹਿਲੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੂਜੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਸਾਲ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਅਗਾਊਂ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗੀ। 30 ਜੁਲਾਈ, 1979 ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 (ii) ਅਤੇ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1992 ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 (ii) ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਮਾਨਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਸਾਲ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ

ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੋ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਗੋਦਾਮ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 18] [158-ਸੀ-ਐੱਫ]

ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਸਾਲਸੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 (ਬੀ) ਅਤੇ 27 ਜੁਲਾਈ, 1987 ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ' ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਅਤੇ ਪਾਰਸਲ ਸੀ, ਪਰ ਕਥਿਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੋਲ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨ ਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ "ਅਸਿੱਧੇ ਖਰਚਿਆਂ" ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 27 ਜੁਲਾਈ, 1987 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਕੂਲਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਲ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਲਾਗਤ ਲਈ ਗਿਣੀ ਗਈ ਰਕਮ ਉੱਤੇ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨਿਗਰਾਨੀ ਚਾਰਜ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਵੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹ-ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਗਰਾਨੀ ਚਾਰਜ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਸਾਲਾਨਾ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਗਾਊਂ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਡਿਮਰ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਭਾਵ 30 ਅਗਸਤ, 1979 ਤੋਂ। ਇਹ ਤੱਥ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਨਮੂਨਾ ਕਾਪੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਿੱਚ 'ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚੇ' ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ 'ਪਰਿਵੇਕਸ਼ਨ ਖਰਚ' ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ 21 ਦਸੰਬਰ, 1998 ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਨੂੰ ਸਾਲ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਾਧੂ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਪੇਟੈਂਟ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਜੋ ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਰਕੂਲਰ ਮਿਤੀ ਵੀ ਹੈ।ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ 27 ਜੁਲਾਈ, 1987 ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 22] [160-ਡੀ-ਐਚ; 161-ਏ-ਬੀ]

1.4 ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲਈ ਗਈ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 34 ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਦੱਸੇ ਆਧਾਰਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 37 ਅਧੀਨ ਤਰਜੀਹੀ ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, 1996 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34(2A) ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦਾਇਕ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੇਟੈਂਟ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਨਾਲ ਖਰਾਬ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸੇ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ. ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਨੇ ਧਾਰਾ 37 ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਆਧਾਰ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ 1996 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34(2ਏ) ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਜੋ ਧਾਰਾ 37 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਲਈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ 1996 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 1996 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2ਏ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। 1996 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 37 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਪ-ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸਮੀਕਰਨ ਹੈ "ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ" ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, 1996 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 37 [ਪੈਰਾ 23][161-C-F] ਦੇ ਅਧੀਨ ਤਰਜੀਹੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

1.5 ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 6(ਬੀ) ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ 10% ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚੇ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਬਾਰੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਕੂਲਰ ਮਿਤੀ 27 ਜੁਲਾਈ, 1987 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਵਾਬਦਾਤਾ-ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਅਸਲ ਖਰਚੇ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਲ ਬੀਜ ਦੀ ਲਾਗਤ ਲਈ. ਇਸ ਲਈ, ਇਕੱਲੇ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੁਆਰਾ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ, ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਪੇਟੈਂਟ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਧਾਰ" ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 28(3) ਦੀ ਘੋਰ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। 1996 ਐਕਟ, ਜੋ ਆਰਬਿਟਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਅਵਾਰਡ ਬਣਾਉਣ ਵੇਲੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ 'ਪੇਟੈਂਟ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ' ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ

ਦਖਲ ਦੇ ਲਾਇਕ ਹੈ। ਅਵਾਰਡ ਅਵਾਰਡ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸਨੇ ਸਾਲ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਖਰਚੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਵਸੂਲੇ ਗਏ 'ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚਿਆਂ' ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਰਕੂਲਰ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ। ਇਲਜ਼ਾਮਬੱਧ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਕਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।[ਪੈਰਾ 25][162-ਸੀ-ਜੀ]

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਕੰਸਟਰੱਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ (2010) 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 518: [2010] 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 46-ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਦਿੱਲੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡਾ ਮੈਟਰੋ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਮੈਟਰੋ ਰੇਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ (2021) ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐੱਸ. ਸੀ. 695; ਲਾਇਨ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ [2018] 16 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 758: [2018] 6 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 683; ਐਸੋਸੀਏਟ ਬਿਲਡਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ [2015] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 49: [2014] 13 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 895; ਸਾਂਗਯੋਂਗ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਮਾਰਗ ਅਥਾਰਟੀ (ਐੱਨ. ਐੱਚ. ਏ. ਆਈ.) [2019] 15 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 131: [2019] 7 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 522-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

<u>ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ</u>

[2018]6ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.83	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ11
[2014]13ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.895	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ13
[2019]7ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ22	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ14
[2010] 4 ਐੱਸਸੀਆਰ46	ਲਾਗੂਨਹੀਂਕੀਤਾਜਾਸਕਦਾ	ਪੈਰਾ2

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾਃ 2010 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4353

2006 ਦੀ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲ No.22 ਵਿੱਚ ਬਿਲਾਸਪੁਰ ਵਿਖੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 21.10.2009 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਸਿੰਘ, ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਪਾਟਿਲ, ਵਿਦਿਤ ਮੋਂਗਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ੁਭਿਕਾ ਸਲੂਜਾ, ਵਕੀਲ।

ਪ੍ਰਣਵ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਗੋਇਲ, ਵਕੀਲ. ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ

ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਹਿਮਾ ਕੋਹਲੀ, ਜੇ.

1. ਅਪੀਲਕਰਤਾ- ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ 21 ਅਕਤੂਬਰ, 2009 ਨੂੰ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੋ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੈ; ਇੱਕ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਐਮ/ਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਲ ਉਦਯੋਗ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ 2, ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ 14 ਮਾਰਚ, 2006 ਨੂੰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਰਾਏਪੁਰ ਦੁਆਰਾ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕੰਸੀਲੀਏਸ਼ਨ ਐਕਟ, 19963 ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 6 ਦਸੰਬਰ, 2009 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੱਕ, 18 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 9 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ.

2. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਢੁਕਵੇਂ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ 30 ਅਗਸਤ, 1979 ਨੂੰ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਨੇ 12 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ 10,000 ਟਨ ਸਾਲ ਬੀਜ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਾਲ 1987 ਵਿੱਚ, ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜੰਗਲਾਤ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ ਬਾਅਦ 1 ਜਨਵਰੀ, 1997 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। . ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਕੰਪਨੀ ਦਰਮਿਆਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1992 ਨੂੰ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ 29 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2004 ਤੱਕ ਵੈਧ ਸੀ। ਨਵੇਂ ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ 10,000 ਟਨ ਸਾਲ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਨੂੰ ਆਖਰਕਾਰ ਸਾਲ 1996 ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਏ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਨੇ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1992 ਨੂੰ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 21 ਦਸੰਬਰ, 1998. ਇਸ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਨੇ 6 ਦਸੰਬਰ, 1999 ਨੂੰ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼ ਨੰਬਰ 23 ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਉਠਾਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਸੱਤਰ ਲੱਖ ਸਤਾਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਛੇ ਸੌ ਤੇਰਾਂ ਰੁਪਏ (ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਸੱਤਰ ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਕਮ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

.....

1 2006 ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 22

2 2006 ਦੀ ਐੱਮ. ਏ. ਨੰਬਰ 727

3 ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ "1996 ਐਕਟ"

4 ਐੱਮ. ਪੀ. ਵਨ ਉਪਜ ਕੇ ਕਰਾਰੇ ਕਾ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਅਧਿਨੀਅਮ ਨੰਬਰ 32 1987 ਦੀ ਮਿਤੀ 0

1981-82 ਤੋਂ 31 ਦਸੰਬਰ, 1998 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ ਸਾਲ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼।

3. ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਲਈ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਕੰਪਨੀ ਨੇ 1996 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜਬਲਪੁਰ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਅਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਕਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪੁਨਰਗਠਨ ਐਕਟ, 2000 ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਬਿਲਾਸਪੁਰ ਸਥਿਤ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ 21 ਮਾਰਚ, 2002 ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੁਆਰਾ।

4. ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਅਵਾਰਡ ਮਿਤੀ 17.02.2005 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਵਾਬਦੇਹ-ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 772/- ਰੁਪਏ (ਸੱਤ ਕਰੋੜ 43 ਲੱਖ 46 ਹਜ਼ਾਰ 72 ਰੁਪਏ) ਦੀ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫਰਵਰੀ, 2005 ਤੱਕ 18 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਅਤੇ 1 ਮਾਰਚ, 2005 ਤੋਂ 18 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਵਿਆਜ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।

5. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਰਾਏਪੁਰ ਅੱਗੇ 1996 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। 14 ਮਾਰਚ, 2006 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ, ਵਿਦਵਾਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਆਜ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਭਾਵ 6 ਦਸੰਬਰ, 1999 ਤੋਂ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਨਾ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 31 ਦਸੰਬਰ, 1999 ਤੱਕ।

6. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਨੇ 1996 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 37 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਕੇ 14 ਮਾਰਚ, 2006 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਅਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਆਜ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਇੱਕ ਕਰਾਸ ਅਪੀਲ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਦਲੀਲਾਂ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ; ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕਦੇ ਵੀ ਵਾਧੂ ਵਸੂਲੀ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ-ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ

7. 30 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2010 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿੱਥੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇ ਤਹਿਤ 1 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸੀ, ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਣ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ।

8. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਹਰ ਸਾਲ ਸਾਲ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਖਰਚੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਗਰਾਹੀ ਦੀ ਲਾਗਤ, ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਏਜੰਟਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਖਰੀਦ ਕੀਮਤ, ਸਟੋਰੇਜ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਦੀ ਲਾਗਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਸਗੋਂ ਹੈਂਡਲਿੰਗ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਉਸਨੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਗਈ ਉਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੈਰਾ 18 ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਪੈਰਾ 19 ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਪਾਰਸ 18 ਅਤੇ 19 ਇੱਥੇ ਤਿਆਰ ਸੰਦਰਭ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ: -

18. ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੀ ਹੋਰ ਬੇਨਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 6(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਇਹ ਵੀ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਖਰਚੇ ਵਸੂਲੀਯੋਗ ਹੋਣਗੇ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਚਿੰਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ ਸਾਲ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਾਰੇ ਖਰਚੇ ਹੋਣਗੇ। ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਖਰਚੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਘੱਟ ਜਾਣਾ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ, ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਭੱਤਾ, ਵਾਹਨ, ਟੈਲੀਫੋਨ, ਫਰਨੀਚਰ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਖਰਚੇ। ਵਾਹਨ ਦੇ. ਇਹ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਅਨੁਪਾਤੀ ਖਰਚੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਬਿੱਲ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਸਾਲ ਬੀਜ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਵਾਊਚਰ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ 10% ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਅਤੇ ਵਸੂਲੀਯੋਗ ਹਨ।

19. ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ 'ਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਨੂੰ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਹਿਲਾ ਰਾਇਲਟੀ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਸਾਲ ਦੇ ਬੀਜ ਦੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਖਰਚੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਦੇ ਖਰਚੇ, ਖਰੀਦ ਮੁੱਲ,

"18. ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੀ ਹੋਰ ਬੇਨਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 6(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਇਹ ਵੀ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਖਰਚੇ ਵਸੂਲੀਯੋਗ ਹੋਣਗੇ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਚਿੰਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ ਸਾਲ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਾਰੇ ਖਰਚੇ ਹੋਣਗੇ। ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਖਰਚੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਘੱਟ ਜਾਣਾ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ, ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਭੱਤਾ, ਵਾਹਨ, ਟੈਲੀਫੋਨ, ਫਰਨੀਚਰ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਖਰਚੇ। ਵਾਹਨ ਦੇ. ਇਹ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਅਨੁਪਾਤੀ ਖਰਚੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਬਿੱਲ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਸਾਲ ਬੀਜ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਵਾਊਚਰ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ 10% ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਅਤੇ ਵਸੂਲੀਯੋਗ ਹਨ।

9. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪੇਟੈਂਟ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨੂੰ 1996 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 37 ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਰਜੀਹੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਆਧਾਰ (ਜੇ) ਅਤੇ (ਕੇ) ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪੈਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 (ਬੀ) ਵਿੱਚ 'ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚਿਆਂ' ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ 27 ਜੁਲਾਈ, 1987 ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।'ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚੇ' ਵੀ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਪੇਸ਼ਗੀ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਪੀ2 (ਕੋਲੀ.) ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਨਮੂਨਾ ਕਾਪੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲ ਬੀਜ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ "ਪਰਿਆਵੇਕਸ਼ਨ ਵਯ" ਵਜੋਂ ਵਰਣਿਤ ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ 'ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚੇ' ਵਸੂਲਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੱਕ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਝਿਜਕ ਦੇ ਉਕਤ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਕ ਇਕੱਲੇ ਸਾਲਸ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨੇ 'ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚੇ' ਕੱਟੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਪੇਟੈਂਟ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਣ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਘਰੇਲੂ ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਆਗਿਆਯੋਗ ਆਧਾਰ ਹੈ, ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡਾ ਮੈਟਰੋ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਮੈਟਰੋ ਰੇਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ.[5] ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

10. ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਣਵ ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਆਪਣੀ ਧਾਰਾ 34 ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ 'ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚਿਆਂ' ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਧਾਰਾ 37 ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲੈਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਹਿੰਦਸਤਾਨ ਕੰਸਟਰੱਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ[6] ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਤਰਾਜ਼.

11. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ

ਲਾਇਨ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ[7] ਜਵਾਬਦੇਹ-ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਉਪਰੋਕਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਨੇ 'ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚਿਆਂ' ਦੇ ਰਿਫੰਡ ਦੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 34 ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ 'ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚਿਆਂ' ਸੰਬੰਧੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੋਲ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 37 ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

12. ਅਸੀਂ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਸ਼ੀਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

13. ਸਾਲਸੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ 1996 ਦੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

.....

5 2021 ਐੱਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐੱਸਸੀ 695

6 [2010] 4 ਐੱਸਸੀਸੀ 518

7 [2018] 16 ਐੱਸਸੀਸੀ 758

"ਪੇਟੈਂਟ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ" ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੀ "ਪੇਟੈਂਟ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ" ਦਾ ਗਠਨ ਕਰੇਗਾ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ **ਐਸੋਸੀਏਟ ਬਿਲਡਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ** [8] ਜਿੱਥੇ "ਪੇਟੈਂਟ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ" ਜੋ ਕਿ "ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ" ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਉਪ-ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

". 42. 1996 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ "ਪੇਟੈਂਟ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ" ਸਿਧਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਤਿੰਨ ਉਪ-ਸਿਰਲੇਖ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨਃ

42. 1. (ਸੀ.) ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੂਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮੂਲੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 (1 (ਏ) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ, ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ

"28. ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਤੱਤ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਿਯਮ-(1) ਜਿੱਥੇ ਸਾਲਸੀ ਦਾ ਸਥਾਨ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ -

(ਏ) ਇੱਕ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰਕ ਸਾਲਸੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਸਾਲਸੀ ਵਿੱਚ, ਸਾਲਸੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸਾਲਸੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਮੂਲ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰੇਗਾ।

42. 2. (ਬੀ.) ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੇਟੈਂਟ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ- ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਜੇ ਕੋਈ ਸਾਲਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 31 (3) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦਾ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

42. 3. (ਬੀ) ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੇਟੈਂਟ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦਾ ਤੀਜਾ ਉਪ-ਸਿਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 (3) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ, ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ

"28. ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਪਦਾਰਥ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਿਯਮ। - (1) - (2)

***

(3) ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਲਵੇਗਾ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਵਪਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇਗਾ।

ਇਸ ਆਖਰੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਨਾਲ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਕੋਈ ਸਾਲਸ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

.....

8 [2015] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 49

ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ। ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲਸ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਲਸ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੋਈ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂ ਵਾਜਬ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

(ਜ਼ੋਰ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ)

14. ਸਾਂਗਯੋਂਗ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਐਂਡ ਕੰਸਟਰੱਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਮਾਰਗ ਅਥਾਰਟੀ (ਐੱਨਐੱਚਏਆਈ) [9] ਵਿੱਚ, ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਜਸਟਿਸ ਆਰ. ਐੱਫ. ਨਰੀਮਨ ਨੇ 1996 ਦੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਅਵਾਰਡਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਸੀਮਤ ਦਾਇਰੇ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈਃ

"34. ਇਸ ਲਈ ਜੋ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 34 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 48 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ "ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੁਣ "ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨੀਤੀ" ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਸੋਸੀਏਟ ਬਿਲਡਰਜ਼ (ਐਸੋਸੀਏਟ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਡੀ. ਡੀ. ਏ. (2015) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 49 ਦੇ ਪੈਰਾ 18 ਅਤੇ 27 ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈਃ (2015) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸੀ ਆਈ.ਵੀ.) 204] ਭਾਵ ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ "ਰੇਨੂਸਾਗਰ" ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਵੈਸਟਰਨ ਗੀਕੋ [ਓ. ਐੱਨ. ਜੀ. ਸੀ. ਬਨਾਮ ਵੈਸਟਰਨ ਗੀਕੋ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਲਿਮਟਿਡ, (2014) 9 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 263: (2014) 5 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸੀ. ਆਈ. ਵੀ.) 12] ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਵੈਸਟਰਨ ਗੀਕੋ [ਓ. ਐੱਨ. ਜੀ. ਸੀ. ਬਨਾਮ ਵੈਸਟਰਨ ਗੀਕੋ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਲਿਮਟਿਡ, (2014) 9 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 263: (2014) 5 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਸੀ. ਆਈ. ਵੀ.) 12], ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਸੋਸੀਏਟ ਬਿਲਡਰਜ਼ [ਐਸੋਸੀਏਟ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਡੀ. ਡੀ. ਏ., (2015) 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 49 ਦੇ ਪੈਰਾ 28 ਅਤੇ 29 ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। (2015) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਸੀ. ਆਈ. ਵੀ.) 204], ਹੁਣ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਲਸ ਨੇ ਨਿਆਂਇਕ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਈ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦਖਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਉੱਤੇ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1996 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਅਤੇ 34 (2) (ਏ) (iii) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਾਰ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਸੋਸੀਏਟ ਬਿਲਡਰਜ਼ [ਐਸੋਸੀਏਟ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਡੀ. ਡੀ. ਏ. (2015) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 49: (2015) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਸੀ. ਆਈ.) 204] ਦੇ ਪੈਰਾ 30 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

35. ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ "ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਹੁਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਿਆਂ ਜਾਂ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ

---

9 [2019] 15 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 131

ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ "ਨੈਤਿਕਤਾ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ" ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਰ ਤੋਂ ਐਸੋਸੀਏਟ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਦੇ ਪੈਰਾ 36 ਤੋਂ 39 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗਾ [ਐਸੋਸੀਏਟ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਡੀ. ਡੀ. ਏ. (2015) 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 49: (2015) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਸੀ. ਆਈ. ਵੀ.) 204], ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਅਵਾਰਡ ਹਨ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

36. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦਾ ਹੁਣ ਪਹਿਲਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਘਰੇਲੂ ਪੁਰਸਕਾਰ ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਸੋਸੀਏਟ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਦੇ ਪੈਰਾ 18 ਅਤੇ 27 ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ [ਐਸੋਸੀਏਟ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਡੀ. ਡੀ. ਏ. (2015) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 49: (2015) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਸੀ. ਆਈ. ਵੀ.) 204], ਜਾਂ ਦੂਜਾ, ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਿਆਂ ਜਾਂ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਸੋਸੀਏਟ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਦੇ ਪੈਰਾ 36 ਤੋਂ 39 ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ [ਐਸੋਸੀਏਟ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਡੀ. ਡੀ. ਏ. (2015) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 49: (2015) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਸੀ ਆਈ ਵੀ) 204] । ਧਾਰਾ 34 (2) (ਬੀ) (ii) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 2 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 48 (2) (ਬੀ) (ii) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 2 ਨੂੰ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਵੈਸਟਰਨ ਗੀਕੋ [ਓ. ਐੱਨ. ਜੀ. ਸੀ. ਬਨਾਮ ਵੈਸਟਰਨ ਗੀਕੋ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਲਿਮਟਿਡ, (2014) 9 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 263: (2014) 5 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਸੀ. ਆਈ. ਵੀ.) 12], ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਸੋਸੀਏਟ ਬਿਲਡਰਜ਼ [ਐਸੋਸੀਏਟ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਡੀ. ਡੀ. ਏ. (2015) 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 49: (2015) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਸੀ. ਆਈ. ਵੀ.) 204], ਅਤੇ ਪੈਰਾ 28 ਅਤੇ 29 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੁਣ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

37. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਘਰੇਲੂ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸੋਧ ਐਕਟ, 2015 ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 34 ਵਿੱਚ ਜੋੜੀ ਗਈ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2-ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੁਣ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਆਧਾਰ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਇੱਥੇ, ਪੇਟੈਂਟ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਅਵਾਰਡ ਦਾ ਚਿਹਰਾ, ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਿਰਫ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, "ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨੀਤੀ" ਦੇ ਅੰਦਰ ਜੋ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੇਟੈਂਟ ਦਾ ਆਧਾਰ

38. ਦੂਜਾ, ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

39. ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ, ਐਸੋਸੀਏਟ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਦਾ ਪੈਰਾ 42.1 [ਐਸੋਸੀਏਟ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਡੀ. ਡੀ. ਏ. (2015) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 49: (2015) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਸੀ. ਆਈ. ਵੀ.) 204]

ਅਰਥਾਤ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੂਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਉਲੰਘਣਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਸੋਸੀਏਟ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਦਾ ਪੈਰਾ 42.2 [ਐਸੋਸੀਏਟ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਡੀ. ਡੀ. ਏ. (2015) 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 49: (2015) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਸੀ. ਆਈ. ਵੀ.) 204], ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਹੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਸਾਲਸ ਕਿਸੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦਾ ਅਤੇ 1996 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 31 (3) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇ ਚਿਹਰੇ' ਤੇ ਇੱਕ ਪੇਟੈਂਟ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ।

40. ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 28 (3) ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਬਦੀਲੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਐਸੋਸੀਏਟ ਬਿਲਡਰਜ਼ (ਐਸੋਸੀਏਟ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਡੀ. ਡੀ. ਏ. (2015) 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 49: (2015) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਸੀ. ਆਈ. ਵੀ.) 204] ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 42.3 ਤੋਂ 45 ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲਸ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਲਸ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਕਿ ਕੋਈ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂ ਵਾਜਬ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਕਿ ਸਾਲਸ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲੈਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਭਵ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇ ਸਾਲਸ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭਟਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਇਹ ਆਧਾਰ ਹੁਣ ਧਾਰਾ 34 (2-ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੋੜ੍ਹੇ ਗਏ ਨਵੇਂ ਅਧਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਵੇਗਾ।

41. ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਜੋ ਗਲਤ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਸੋਸੀਏਟ ਬਿਲਡਰਜ਼ (ਐਸੋਸੀਏਟ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਡੀ. ਡੀ. ਏ. (2015) 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 49: (2015) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਸੀ. ਆਈ. ਵੀ.) 204) ਦੇ ਪੈਰਾ 31 ਅਤੇ 32 ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਹੁਣ "ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ" ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇ ਚਿਹਰੇ' ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਪੇਟੈਂਟ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧਾਰਤ ਇੱਕ ਖੋਜ ਜਾਂ ਇੱਕ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜੋ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਲਸ ਦੁਆਰਾ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲਏ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਿੱਟਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਗਲਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ)

ਦਿੱਲੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡਾ ਮੈਟਰੋ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ (ਸੁਪ੍ਰਾ) ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈਃ

"26. ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਹਰ ਗਲਤੀ 'ਪੇਟੈਂਟ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ' ਸਮੀਕਰਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਪੇਟੈਂਟ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ 'ਪੇਟੈਂਟ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ" ਸਮੀਕਰਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਜੋ ਵਰਜਿਤ ਹੈ ਉਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੇਟੈਂਟ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 34(2-ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਘਰੇਲੂ ਅਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰ ਆਧਾਰ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਾਲਸ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਭਵ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਧਾਰਾ ਦੀ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂ ਵਾਜਬ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਸਾਲਸ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭਟਕ ਕੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰਲ ਅਵਾਰਡ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ, ਵਿਪਰੀਤ ਹਨ ਅਤੇ ਪੇਟੈਂਟ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਨਾਲ ਹੀ, ਉਹਨਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜੋ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, 'ਪੇਟੈਂਟ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ' ਸਮੀਕਰਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਵਿਗਾੜ ਦਾ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਹੈ

16. ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਕਵਚਨ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਵਾਰਡ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਬੰਧਨ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ-ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ 'ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚਿਆਂ' ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ 27 ਜੁਲਾਈ, 1987 ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

17. 30 ਅਗਸਤ, 1979 ਦੇ ਮੂਲ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਕੁੱਝ ਢੁਕਵੇਂ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤਿਆਰ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨਃ

"6. ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਲ ਬੀਜਾਂ ਲਈ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇਃ

(ਏ) ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਰਾਇਲਟੀ। 312.50-(ਤਿੰਨ ਸੌ ਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਹ ਪੈਸੇ ਸਿਰਫ) ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀ ਟਨ ਅਤੇ

(ਬੀ.) ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਸਾਲ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਤੱਕ ਗਵਰਨਰ ਦੁਆਰਾ ਹਰ ਸਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਖਰਚੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲਾਗਤ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖਰੀਦ ਕੀਮਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਾ, ਏਜੰਟ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਭੰਡਾਰਨ ਦੀ ਲਾਗਤ, ਆਵਾਜਾਈ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ।

8. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਗਾਊਂ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਸਾਲ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀਃ -

ਹਰ ਸਾਲ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰੇਕ ਕੰਮਕਾਜੀ ਸੀਜ਼ਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਚੱਕਰ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਦਾ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਰ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਨੁਸਾਰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਕੀਮਤ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਖਰੀਦਦਾਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੇਗਾਃ -

(1) ਧਾਰਾ 6 (ਏ) ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਇਲਟੀ ਦੀ ਰਕਮ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ (ਹਰ ਸਾਲ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ) ਅਤੇ 500 ਕੁਇੰਟਲ ਸਾਲ ਬੀਜ ਇੱਕ ਕ੍ਰਾਸਡ ਬੈਂਕ ਡਰਾਫਟ ਜਾਂ ਕਾਲ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਰਸੀਦ ਰਾਹੀਂ ਸਬੰਧਤ ਮੰਡਲ ਵਣ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਜ਼) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਭੁਗਤਾਨ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਜਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਾਤਰਾ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਜੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ, ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਸਾਲ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸਾਲ ਬੀਜਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਪਲਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ ਐਡਜਸਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(ii) ਉੱਪਰ ਧਾਰਾ 6 (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਲੈਕਸ਼ਨ ਲਾਗਤਾਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਖਰੀਦ ਮੁੱਲ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਗਾਊਂ ਭੁਗਤਾਨ ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਮਾਤਰਾ ਲਈ ਨਕਦ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਡੀ. ਐੱਫ. ਓ. ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

9. (i) ਖਰੀਦਦਾਰ ਸਾਲ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਦੇ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਕੇਂਦਰ (ਕੇਂਦਰਾਂ) 'ਤੇ ਜਾਂ ਡੀ. ਐੱਫ. ਓ. ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੇਠਾਂ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਸਾਲ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਦੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇਗਾ।

(ii) ਜੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਸਾਲ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਉੱਪਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਖਰੀਦਦਾਰ ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਪੰਜ ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਗਵਰਨਰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਗੋਦਾਮਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੇਗਾ।

(iii) ਜੇਕਰ ਸਾਲ ਬੀਜ ਦੀ ਡਿਲਿਵਰੀ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਬੰਧਤ ਡਵੀਜ਼ਨਲ ਜੰਗਲਾਤ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਨਾਲ, ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਸਾਲ ਬੀਜ ਦੀ ਡਿਲਿਵਰੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਡਿਲੀਵਰੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਾਲ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਮਾਤਰਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਖਰੀਦਦਾਰ ਗਵਰਨਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਿਗਰਾਨੀ ਆਦਿ ਦੇ ਹੋਰ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਰਕਮ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਬਕਾਏ ਵਜੋਂ ਵਸੂਲੀਯੋਗ ਹੋਵੇ।"

18. ਇਹ ਇੱਕ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ 30 ਅਗਸਤ, 1979 ਦੇ ਮੂਲ ਸਮਝੌਤੇ ਅਤੇ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1992 ਦੇ ਨਵਿਆਏ ਗਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ "ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚਿਆਂ" ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। 30 ਅਗਸਤ, 1979 ਦੇ ਮੂਲ ਸਮਝੌਤੇ ਅਤੇ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1992 ਦੇ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹਨ। 30 ਅਗਸਤ, 1979 ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 (ਬੀ) 30 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1992 ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 (ਬੀ) ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚ 'ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚੇ' ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਪਹਿਲੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੂਜੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਸਾਲ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਅਗਾਊਂ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗੀ। 30 ਜੁਲਾਈ, 1979 ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 (ii) ਅਤੇ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1992 ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 (ii) ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਮਾਨਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਸਾਲ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਪੰਜ ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ।

19. ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 27 ਜੁਲਾਈ, 1987 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਕੂਲਰ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 1981 ਤੋਂ 1986 ਤੱਕ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਲ ਬੀਜਾਂ ਦੇ ਅਸਲ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਖਰਚੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ: -

"2. ਅਸਲ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਿਣੀ ਗਈ ਰਕਮ ਉੱਤੇ 10 ਫੀਸਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਚਾਰਜ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕੁੱਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਖਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਲ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਖਤ (ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ) ਦੀ ਗਣਨਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਪਲਾਈ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਪਲਾਈ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਵਿਆਜ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

20. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਨੇ ਧਾਰਾ 37 ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਾਰ (ਜੇ) ਅਤੇ (ਕੇ) ਵਿੱਚ 'ਨਿਗਰਾਨੀ ਚਾਰਜ' ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀਃ

"ਜੇ. ਉਸ ਲਈ ਐਲ. ਡੀ. ਸਾਲਸ ਉਸ ਆਮ ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਨਖਾਹ, ਟੈਲੀਫੋਨ, ਟੀ. ਏ. /ਡੀ. ਏ., ਪੀ. ਓ. ਐੱਲ. ਅਤੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਟਾਫ ਉੱਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਖਰਚੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸਰਕੂਲਰ ਨੰਬਰ 7/87 ਮਿਤੀ 27.07.87 ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਕਾ ਰਾਜ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੇ ਆਮ ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀਮਤ ਦਾ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕੇ. ਉਹ ਵੀਡੀਓ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 27.08.1999 ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਹਾਈਕੋਰਟ, ਜਬਲਪੁਰ ਵਿਖੇ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. ਬਸਤਰ ਆਇਲ ਮਿੱਲਜ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨੰਬਰ 3177/99, ਹੈਂਡਲਿੰਗ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਕੀਮਤ ਦੇ 20% 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 17.01.2000 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ 1500/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਟਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। (ਸੀ) ਨੰਬਰ 6/2000, ਰਾਜ ਦੇ ਐਮ.ਪੀ. ਬਨਾਮ. ਬਸਤਰ ਆਇਲ ਮਿੱਲਜ਼ ਕੇਸ, ਜੋ ਕਿ ਕੀਮਤ ਦਾ ਲਗਭਗ 60% ਸੀ, ਮਤਲਬ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਗਰਾਨ ਖਰਚੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਜਨਰਲ ਹੈਂਡਲਿੰਗ ਅਤੇ ਸੁਪਰਵਿਜ਼ਨ ਚਾਰਜ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਧਾਰਾ (9) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਾਲ ਸੀਡ ਅਤੇ ਕਲਾਜ਼ (6) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਮਤ ਦੇ 10% ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਨਿਗਰਾਨ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਵਿਵਾਦ ਕਦੇ ਵੀ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਆਦੇਸ਼ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਮ ਹੈਂਡਲਿੰਗ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮਾੜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਲਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ।

21. ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 3 ਅਤੇ 5 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਣ-ਉੱਤਰ ਰਹੀ ਹੈ

"3 * * *

***

ਸਿੱਖਿਅਤ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਨੂੰ ਵੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਆਮ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਖਰਚੇ ਕੀਮਤ ਦੇ 10% ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਸ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿੱਖੀ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਐਮ.ਪੀ. ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. ਵਿੱਚ ਜਬਲਪੁਰ ਵਿਖੇ ਬਸਤਰ ਆਇਲ ਮਿੱਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨੰਬਰ 3177/99 ਨੇ ਕੀਮਤ ਦੇ 20% 'ਤੇ ਹੈਂਡਲਿੰਗ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਲਈ ਵਸੂਲੀ ਤੈਅ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ। ਐਸ. ਐਲ. ਪੀ. ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 17.01.2000 ਦੇ ਆਰਡਰ ਦੁਆਰਾ 1,500/- ਪ੍ਰਤੀ ਟਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ: 6/2000. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਪਗਨਡ ਅਵਾਰਡ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਮ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮਾੜਾ ਹੈ।

4 * * *

5. "ਰਾਜ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਮਤ ਦੇ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਮ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

22. ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਨੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਉੱਤੇ ਸਾਲਸੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 (ਬੀ) ਅਤੇ 27 ਜੁਲਾਈ, 1987 ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਅਤੇ ਪਾਰਸਲ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੋਲ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਖ ਕੇ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ "ਅਸਿੱਧੇ ਖਰਚਿਆਂ" ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 27 ਜੁਲਾਈ, 1987 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਕੂਲਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਲ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਲਾਗਤ ਲਈ ਗਿਣੀ ਗਈ ਰਕਮ ਉੱਤੇ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨਿਗਰਾਨੀ ਚਾਰਜ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਵੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਗਰਾਨੀ ਚਾਰਜ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਸਾਲਾਨਾ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਗਾਊਂ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਭਾਵ 30 ਅਗਸਤ, 1979 ਤੋਂ। ਇਹ ਤੱਥ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਨਮੂਨਾ ਕਾਪੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਲਾਗਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਭਾਸ਼ਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ 21 ਦਸੰਬਰ, 1998 ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਨੂੰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਾਧੂ ਰਕਮ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਸਾਲ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਖਰਚੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਉਹ ਪੇਟੈਂਟ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਜੋ ਆਰਬਿਟਰਲ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 27 ਜੁਲਾਈ, 1987 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਕੂਲਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

23. ਸਾਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 34 ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 37 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, 1996 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 (2 ਏ) ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 34 ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 37 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸੇ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਪੇਟੈਂਟ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਨੇ ਧਾਰਾ 37 ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਆਧਾਰ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ 1996 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 (2 ਏ) ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਜੋ ਧਾਰਾ 37 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ 1996 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 1996 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2ਏ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। 1996 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 37 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਪ-ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸਮੀਕਰਨ "ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਤਾ ਚਲਦੀ ਹੈ" ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 34 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, 1996 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 37 ਦੇ ਅਧੀਨ ਤਰਜੀਹੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

24. ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਰਿਲਾਇੰਸ ਰੱਖੀ ਗਈ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਕੰਪਨੀ ਹਿੰਦਸਤਾਨ ਕੰਸਟਰੱਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ (ਸਪ੍ਰਾ) ਗਲਤ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ ਕਿ ਕੀ 1996 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 37 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਵਾਧੂ/ਨਵੇਂ ਅਧਾਰ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ

1996 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 34 ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਅਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੋਵੇ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, 1996 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 (2) (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ "ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ" ਸ਼ਬਦ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਪਬੰਧ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਹੈ ਜੋ 1996 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 (2ਏ) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

25. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 6 (ਬੀ) ਦੀ ਹੋਂਦ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨਿਗਰਾਨੀ ਚਾਰਜ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਲ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ 27 ਜੁਲਾਈ, 1987 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਕੂਲਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ, ਜਵਾਬਦੇਹ-ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਸਲ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੋਲ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ "ਪੇਟੈਂਟ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਧਾਰ" ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨਗੀਆਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ 1996 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 (3) ਦੀ ਘੋਰ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਜੋ ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਥਿਤ 'ਪੇਟੈਂਟ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀਤਾ' ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਅਵਾਰਡ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸਾਲ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਰਚੇ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਵਸੂਲ ਕੀਤੇ 'ਨਿਗਰਾਨੀ ਖਰਚਿਆਂ' ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਸਰਕੂਲਰ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਹੈ। 21 ਅਕਤੂਬਰ, 2009 ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

26. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖਰਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

